

FOTOĞRAF: HÜSEYİN ÖZDEMİR

Bir zamanlar...

26

İçsel zamanlarının sesini dinleyen sanatçılardan Gülin Hayat Topdemir, x-ist'deki sergisi "Doors to Ustopia"da her ütopyanın içinde bir distopya, her distopyanın içinde bir ütopya vardır mottosunu şiar edinmiş. İlk başta karamsar bir sergi gibi gelse de biraz zaman geçirince öyle olmadığını anlıyorsunuz.

Topdemir, her zaman mağdur bırakılanın imgesini resmetmeyi tercih ediyor gibi.

"Confrontation", tuval üzerine yağlı boya.

AYÇA CEYLAN
ayca.cyln@gmail.com

Her birimizin gündeliğin değişmez saatlerinden, aylarından, yıllarından çok ötede kendi içsel zamanları vardır. İçsel zamanlarının sesini dinleyen sanatçılardan biri olan Gülin Hayat Topdemir'in yeni sergisi "Doors to Ustopia", her ütopyanın içinde bir distopya ve her distopyanın içinde bir ütopya vardır mottosunu kendine şiar edinmiş. Margaret Atwood'un varsayımsal kurgularını tanımladığı "ustopia" kavramından ismini alan sergiyi bir kez değil birkaç farklı halet-i ruhiyenizde ziyaret etmenizi öneririm. Pişman olma ihtimaliniz pek az!

GİRİŞ KAPILARI

Galeriye asansör yerine merdivenden çıkarsanız galerinin dış duvarındaki eserin sizi karşılamasına izin vermiş olursunuz. Siyaha boyalı duvar üzerinde yer alan bir tuvale merhaba deyip galerinin kapısından içeri girer girmez ise galerinin içinin de dışından farklı olmadığını deneyimleyeceksiniz. Başta size

Topdemir'in tuval üzerine yağlı boya çalışması "Storyteller".

"Ne karamsar bir sergi!" diye fısıldayan benliğimize rağmen 12 tuvale biraz zaman tanırsanız "Göründüğü gibi değil!" safında kendinize yer bulacaksınız. Ütopya, distopya, ustopya, duvar kâğıdı, yumurtalar, gözünü size diken kadın figürleri, ormanlar, kuğular, elma ve niceleri bu sergide karşımıza çıkan kavramlardan ve nesnelerden sadece bazıları. Kavramların ve nesnelerin âlemini gerçekçi bir üslupla, Rönesans'a uzanan bölgesel ışıklandırma tekniği Chiaroscuro'yu kullanarak izleyiciyle buluşturan Topdemir, her zaman mağdur bırakılanın imgesini resmetmeyi tercih ediyor gibi. Sergideki birçok sembol, mağduriyeti sonsuza kadar kabullenmek yerine bu hissiyatı

düşünüp, yola çıkıp, bir şeyler inşa etmenin kişisel benliğimizle alakadar olarak başladığını hissettiren bir anlatıya sahip. Tüm cinsiyetler için dişil enerjiyi güçlendiren serginin her bir eseri kendi biricik anlatısına sahipken bütünün de bir parçası olabileceğini kendinde barındırmasıyla bir ritüeli anımsatıyor. Herkesin ve her şeyin kendine yer bulabildiği, hiyerarşilerin birbiri içinde eridiği -ou veya -eu topianın anlık parlıltılarını hissetmek mümkün. -ou veya -eu topia yani bildiğiniz ütopyadan bahsediyorum.

Burada bir parantez açıp 16. ve 19. Y.Y.a zamansal bir sıçrama yapıp sonrasında 21. Y.Y.a geri dönüyoruz! İngiliz devlet

adamı, hukukçu ve yazar Thomas More tarafından 1516 yılında yazılan "Ütopya" kitabıyla hayatlarımıza dahil olan ütopya kelimesi Yunancada yok anlamına gelen -ou ve güzel anlamına gelen -eu takılarının, yer anlamına gelen "topos" kelimesiyle birleşmesinden oluşuyor. Yani var olmayan güzel yer. 1856 yılında Avam Kamarası'nda yine bir İngiliz düşünür, parlamento üyesi John Stuart Mill, bugün bilinen anlamından farklı bir şekilde "distopya" kelimesini ilk kez konuşmasına dahil eder. Kendisi, ütopyaların kaçınılmaz şekilde başarısızlığa mahkûm olduğunu savunarak ütopya yazarlarını distopya kavramıyla eşleştirir. Margaret Atwood ise 2011 yılında yayınladığı "Başka Dünyalar" kitabında dünyayı "Ustopya" kavramıyla tanıtır. Atwood'a göre her ütopya bir distopya, her distopya bir ütopya barındırır. Topdemir'in "Doors to Ustopia" sergisi tüm bu zamanların 2019-2020'de vücut bulduğu bir hafıza patikası olarak tanımlanabilir.

Ustopia'nın sakinleri olarak sergide yer alan eserlerin her birinin anlam dünyası katman katman inşa edilmiş. Her biri başka bir içsel dengenin anahtarı gibi. Bense sergiden kendime üç kutsal anahtar edindim.

"MUTATION" (MUTASYON)

Tek kişilik bir yatak, yatak örtüsünün altındaki üç yumurta, bir bölümü yırtılmış duvar kâğıdı, karanlık bir orman ve sırtını izleyiciye-yatak odasına yüzünü ormana dönen bir kadın. Tuval üzerine yağlı boya eserde, sanıyorum ki beni en çok düşündüren şey duvar kâğıdı imgesiydi. Kaçınılmaz bir biçimde bir dönemin domestik iç tasarımlarının vazgeçilmezi olan bu nesne, Charlotte Perkins Gilman'ın 19. Y.Y.'ın sonunda yayımlanan öyküsü "Sarı Duvar Kâğıdı" ve 20. Y.Y.'ın en etkili kadın sanatçılarından Francesca Woodman'ın fotoğraflarını

zihninde bir an görünür kıldı. Amerikalı bu iki kadının birbiriyle zamanlar arası diyalogu Topdemir'in resmiyle beraber bir triloğa dönüşmüş.

PURGATORY (ARAF)

Koyu kırmızı sulara kendini bırakan bir kadın, bu kadını elinde kırmızı bir elmayla izleyen bir başka kadın, kapı, kapının diğer tarafında vadedilen ışıklı topraklar ve karanlıkta boynuzlarının silueti belirgin bir şekilde görünen bir keçi. İsmi ve sembolizmiyle ilk günaha vurgu yapan eser, toplumun bize çeşitli anlatılar üzerinden öğrettiği aşağı yukarı iki bin senelik tek merkezli bir yapının arketipsel algımıza işleyip bizleri nasıl arada bıraktığına dair izleyici için bir eleştiri arayüzü oluşturuyor. Keçiye ise bize üstüne basa basa söylenen anlatıdan çekip çıkarmak iyi olacak. Çünkü tek merkezli sistemler sadece kadınları değil hayvanları da epeyce telef etti ve etmeye devam ediyor. Birçok koşulda yaşayabilen çok zeki ve güçlü bir hayvanı kötülükle eşlemek hangi insanın haddine düşer! Yok "Ben illa keçiden ürkerim," diyorsanız bir oğlakla oyun arkadaşı olmayı deneyin.

"USTOPIA" (USTOPYA)

Serginin tanıtım görselinde de kendine yer edinen eserlerden biri olan "Ustopia" başlı başına yeni bir seri veya yeni bir dünya düzeni başlıyor hâlinin habercisi gibi. Eserlerde yer alan diğer kadınların aksine, kadın figürün saçları üç veya beş numara ve yine sergide yer alan diğer eserlerin aksine, içerinin dışarıya açıldığı yarı iç yarı dış mekân anlatıdan çok uzak. "Ustopia" her şeye rağmen onu sıkıştıran ve ona öğretilen içeride kalma durumunu geride bırakıp yeni bir mekâna geçiş yapmış. Henüz bu mekânın hangi yolları barındırdığı belli değil. Öte yandan herhangi bir değişime kendi isteğimizle adım attığımız anda kaçınılmaz olarak yeni bir benlik inşasına gireriz. Bizden talep edilenin ötesinde kendimizin içinde huzurlu, dingin ve yaratıcı bir biçimde yaşadığı bahçelerimizi inşa etmek için buradaki gibi umudumuz hep bizim en yakın arkadaşımız olsun...

"Bir gün sonunda anladın/ ne yapmak istediğini ve başladın/ etrafındaki sesler başırsa da yanlış öğütlerini/ bütün ev başlasa da zangırdamaya/ ve eski kilimin kaydığını fark etsen de ayaklarının altından." Mary Oliver, Yolculuk **MS**

x-ist / (0212) 219 77 84 / Bitiş tarihi: 18 Ocak 2020

▲
"Island" adlı, tuval üzerine yağlı boya eseri.

◀
"Ustopia", başlı başına yeni bir dünya hâlinin habercisi sanki.